

**SIGURNOSNA
INFORMACIJA****SAFETY INFORMATION****BROJ: 2014/008 Rev.01****NUMBER: 2014/008 Rev.01**CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Title: Certificate of Release to Service (CRS) issuance by foreign Maintenance Organisations	Naslov: Izdavanje Uvjerenja o otpuštanju u upotrebu (CRS) nakon održavanja u stranim organizacijama za održavanje
Pursuant to Article 6, paragraph 1, point 10, in conjunction with Article 79 of the Law on Air Transport ("Official Gazette of Montenegro", No. 30/12, 30/17 and 82/20), the Civil Aviation Agency, hereby issues: SAFETY INFORMATION Number: 2014/008 Rev.01 Application: This Safety Information is applicable to the owners/operators of all aircraft from Civil aircraft register of Montenegro, Continuing Airworthiness Management Organisations and Combined Airworthiness Organisations (hereinafter: CAMO and CAO) managing continuing airworthiness of these aircraft and foreign Maintenance Organisation maintaining these aircraft. Regulation Reference: <ul style="list-style-type: none">➤ Law on Air Transport ("Official Gazette of Montenegro" no. 30/12, 30/17 and 82/20)➤ Regulation on the continuing airworthiness of aircraft and aeronautical products, parts and appliances, and on the approval of organisations and personnel involved in these tasks ("Official Gazette of Montenegro" No 57/15, 69/15, 32/19, 108/20, 33/21, 116/21, 10/22 and 12/23)➤ Regulation on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency ("Official Gazette of Montenegro" No 138/21) Guidance Material Reference: Rulemaking interpretation on "Maintenance release of aircraft not covered by the Basic Regulation" (hereinafter referred to as the "Interpretation") Purpose: Pursuant to Article 79 of Law on Air Transport it is possible to maintain aircraft at foreign Maintenance Organisations. Montenegro is not recognised in EASA system, so regulations applicable to EASA members are not	Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 10 a u vezi sa članom 79 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12, 30/17 i 82/20), Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je: SIGURNOSNU INFORMACIJU Broj: 2014/008 Rev.01 Primjena : Ova Sigurnosna informacija odnosi se na vlasnike/operatore svih vazduhoplova iz Registra civilnih vazduhoplova Crne Gore, Organizacije za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti i kombinovane organizacije za plovidbenost koje obezbjeđuju kontinuiranu plovidbenost ovih vazduhoplova (u daljem tekstu: CAMO i CAO organizacije) i na strane organizacije za održavanje koje održavaju ove vazduhoplove. Referentni propisi: <ul style="list-style-type: none">➤ Zakon o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12, 30/17 i 82/20)➤ Pravilnik o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove (Sl.I. CG br. 57/15, 69/15, 32/19, 108/20, 33/21, 116/21, 10/22 i 12/23)➤ Pravilnik o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Službeni list CG”br. 138/21) Reference uputstva za primjenu: Tumačenje odjeljenja za izradu propisa o „Certifikaciji radova nakon održavanja vazduhoplova koji nijesu obuhvaćeni Osnovnom Uredbom“ (u daljem tekstu: Tumačenje) Svrha: U skladu sa članom 79 Zakona o vazdušnom saobraćaju, održavanje vazduhoplova se može povjeriti stranim organizacijama za održavanje. S obzirom da Crna Gora nije prepoznata kao dio EASA sistema,

applicable on aircraft from Montenegrin register which would mean that these organisations could not use their privileges as holders of EASA Maintenance Organisation Approval when maintaining aircraft from Montenegrin register. In accordance with the Interpretation, this safety information has the purpose to inform all stakeholders about a possible way to issue CRS to aircraft from Montenegrin register, maintained by foreign Maintenance Organisations.

1. Regulatory framework

In accordance with Article 2 para (b) of the Regulation (EU) 2018/1139 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2018 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency, and amending Regulations (EC) No 2111/2005, (EC) No 1008/2008, (EU) No 996/2010, (EU) No 376/2014 and Directives 2014/30/EU and 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulations (EC) No 552/2004 and (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EEC) No 3922/91, it is applicable to the aircraft:

“(b) the design, production, maintenance and operation of aircraft, as well as their engines, propellers, parts, non-installed equipment and equipment to control aircraft remotely, where the aircraft is or will be:

- (i) registered in a Member State, unless and to the extent that the Member State has transferred its responsibilities pursuant to the Chicago Convention to a third country and the aircraft is operated by a third country aircraft operator;
- (ii) registered in a third country and operated by an aircraft operator established, residing or with a principal place of business in the territory to which the Treaties apply;
- (iii) an unmanned aircraft, that is registered neither in a Member State nor in a third country and that is operated within the territory to which the Treaties apply by an aircraft operator established, residing or with a principal place of business within that territory;”.

Article 79 of the Law on Air Transport provides the possibility that the maintenance of aircraft may be entrusted to foreign Maintenance organisation:

“(1) Aircraft operator may entrust maintenance of aircraft and aircraft component to foreign organisation listed in

propisi koji važe za članice EASA-e se ne odnose na vazduhoplove iz crnogorskog registra, što bi značilo da ove organizacije ne mogu koristiti prava koja imaju kao nosioci EASA odobrenja za organizacije za održavanje, prilikom izvođenja radova održavanja vazduhoplova iz crnogorskog Registra. U skladu sa navedenim tumačenjem ova informacija ima za cilj da informiše sve zainteresovane subjekte na koji način je moguće izdati CRS za vazduhoplove iz crnogorskog registra, a koje održavaju strane organizacije za održavanje.

1. Regulatorni okvir

U skladu sa članom 2 stav (b) Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i izmjeni regulativa (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage regulativa (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (EEZ) br. 3922/91, ista se odnosi na:

„(b) projektovanje, proizvodnju, održavanje i operacije vazduhoplova, i na njihove motore, elise, djelove, neugrađenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje vazduhoplovima, ako vazduhoplov jeste, odnosno ako će biti:

- (i) registrovan u državi članici, osim ako je, i u mjeri u kojoj je, država članica prenijela na treću zemlju svoje odgovornosti na osnovu Čikaške konvencije i ako vazduhoplovom upravlja operator vazduhoplova iz treće zemlje;
- (ii) registrovan u trećoj zemlji i njime upravlja operator vazduhoplova koji je uspostavljen, ima boravište ili glavno mjesto poslovanja na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori;
- (iii) bespilotni vazduhoplov koji nije registrovan ni u državi članici ni u trećoj zemlji i kojim na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori upravlja operator vazduhoplova koji je uspostavljen, ima boravište ili glavno mjesto poslovanja na toj teritoriji;”.

Odredbom člana 79 Zakona o vazдушnom saobraćaju propisano je da se održavanje vazduhoplova može povjeriti stranoj organizaciji za odražavanje:

„(1) Operator vazduhoplova može da povjeri poslove održavanje vazduhoplova i vazduhoplovne komponente

EASA list of part-145 approved organisations or with principal place of business in EASA member state.

(2) Aircraft operator may entrust maintenance of aircraft and aircraft component to foreign organisation not listed in EASA list of part-145 approved organisations and without principal place of business in EASA member state, with approval for maintenance of aircraft by civil aviation authority of other state issued in accordance with requirements equal to or stricter than requirements prescribed by this Law.”

The Interpretation provides for several possible ways for carrying out maintenance of aircraft from Montenegrin register within EASA system. The Interpretation can be found at EASA web site:

<http://easa.europa.eu/newsroom-and-events/news/rulemaking-interpretation-maintenance-release-aircraft-not-covered-basic>

2. General Guidance

In accordance with the Interpretation, EASA has suggested two acceptable solutions, Practice 2 and Practice 3. Civil Aviation Agency shall determine that the problem is resolved in accordance with procedure referred to in Practice 3 of the Interpretation. Maintenance organisation with principal place of business on territory of EU Member State, Iceland, Liechtenstein, Norway or Switzerland, or it is approved by EASA shall, instead of CRS issued in accordance with Part 145, issue following CRS:

“Certifies that the work specified except as otherwise specified was carried out in accordance with Montenegrin national regulations and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service.”

All owners/operators, CAMO and/or CAO organisations should inform foreign maintenance organisation with EASA approval before commencing maintenance of their aircraft of this manner of certification.

Therefore, foreign maintenance organisations can use their EASA Approval issued in accordance with Part 145, satisfy the Interpretation, Montenegrin Law on Air Transport and Regulation on the continuing airworthiness of aircraft and aeronautical products, parts and appliances, and on the approval of organisations and

stranoj organizaciji koja se nalazi u evidenciji EASA-e ili ima sjedište na teritoriji države članice EASA-e.

(2) Poslove održavanja vazduhoplova i vazduhoplovne komponente operator vazduhoplova može da povjeri i pravnom licu koje nije u evidenciji EASA-e i nema sjedište na teritoriji države članice EASA-e, a koje je vazduhoplovna vlast druge države ovlastila za obavljanje tih poslova u skladu sa uslovima koji su najmanje jednaki ili strožiji od uslova koji su propisani ovim zakonom.“

Tumačenje predviđa više načina na koji se može vršiti održavanje vazduhoplova iz crnogorskog Registra u EASA sistemu. Tekst ovog Tumačenja se nalazi na sajtu EASA-e:

<http://easa.europa.eu/newsroom-and-events/news/rulemaking-interpretation-maintenance-release-aircraft-not-covered-basic>

2. Opšte uputstvo

U skladu sa Tumačenjem, EASA je predložila dva prihvatljiva rješenja, Practice 2 i Practice 3. Agencija za civilno vazduhoplovstvo utvrđuje da se prihvata rješenje predloženo u dijelu Practice 3 Tumačenja. Organizacija za održavanje koja se nalazi na teritoriji države članice EU, Islanda, Lihtenštajna, Norveške ili Švajcarske, ili je odobrena od strane EASA-e će umjesto CRS-a izdatog u skladu sa Dijelom 145, izdavati CRS u kojem će biti navedno:

„Potvrđuje se da su specificirani radovi, osim ako nije drugačije navedeno, obavljani u skladu sa nacionalnim propisima Crne Gore i da se u odnosu na te radove vazduhoplov smatra spremnim za vraćanje u upotrebu“,

Svi vlasnici/operatori, CAMO i/ili CAO organizacije treba da o ovom načinu certifikacije radova obavijeste strane organizacije za održavanje koje imaju EASA odobrenje prije početka održavanja svojih vazduhoplova.

Na ovaj način strane organizacije za održavanje mogu koristiti svoje EASA odobrenje dobijeno u skladu sa Dijelom 145, zadovoljiti Tumačenje, i odredbe Zakona o vazdušnom saobraćaju i Pravilnika o obezbjeđivanju kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i drugih vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju vazduhoplovno-tehničkih organizacija i

**SIGURNOSNA
INFORMACIJA**

SAFETY INFORMATION

BROJ: 2014/008 Rev.01

NUMBER: 2014/008 Rev.01

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

personnel involved in these tasks transposing Part 145 in legal system of Montenegro.

3. Entry into force

This *Safety Information* shall enter into force on the day of its publication and it shall be published at the web page of the Agency.

Safety Information No 2014/008 initial revision of 8 December 2014 shall be repealed with effect from the date of entry into force of this Safety Information.

osoblja koje se bave ovim poslovima, kojim je Dio 145 prenešen u pravni sistem Crne Gore.

3. Stupanje na snagu

Ova *sigurnosna informacija* stupa na snagu danom objavljivanja i objavljuje se na internet stranici Agencije.

Danom stupanja na snagu ove sigurnosne informacije prestaje da važi sigurnosna informacija broj 2014/008 osnovno izdanje od 08.12.2014. godine.

Direktor / Director
Ivan Ščekić

Datum / Date

24.12.2024.